

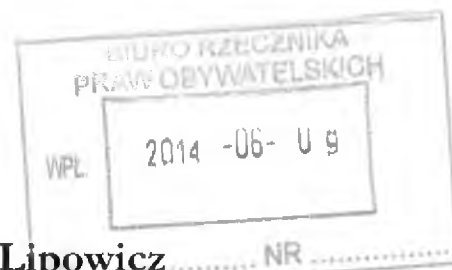


Warszawa, dnia 05.06.2014 r.



RPW/49671/2014 P
Data:2014-06-09

DWOiP-I-072-6/14



Pani Irena Lipowicz NR

Rzecznik Praw

Obywatelskich

00-090 Warszawa

Al. Solidarności 77

Szanowne Pani Rzecznik! Dziękuję!

W odpowiedzi na pismo Pani Rzecznik z dnia 14 maja 2014 r. nr KMP.571.15.2014, w sprawie przekazywania informacji /pouczeń/ dla osadzonych w jednostkach penitencjarnych uprzejmie informuję, co następuje:

Wskazane regulacje prawne z art. 101 k.k.w., 79b §1 k.k.w. oraz 210 k.k.w., dotyczące informowania osadzonych o przysługujących im prawach i ciężących obowiązkach, umożliwienia zapoznania się z podstawowymi aktami prawnymi dotyczącymi kary pozbawienia wolności w tym, przepisami Kodeksu karnego wykonawczego oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (tymczasowego aresztowania) oraz z porządkiem wewnętrznym aresztu śledczego (zakładu karnego), które według Pani, nie realizują wprost zapisów Europejskich Reguł Więziennych (pkt 30.1 i 30.2), oraz Reguł minimalnych ONZ z 1995 r. dotyczących postępowania z więźniami (pkt 35.1), w zasadzie w dużym stopniu są zgodne ze standardami w/wym. Reguł.

Celem, zawartych w Kodeksie karnym wykonawczym (k.k.w.) uregulowań jest poinformowanie osadzonych o ich prawach i ciężących obowiązkach w jednostce penitencjarnej oraz umożliwienie zapoznania się im z przepisami k.k.w. i innymi aktami prawnymi dotyczącymi wykonywania kary pozbawienia wolności (tymczasowego aresztowania).

Tym samym, przy prawidłowo wykonywanych obowiązkach, nałożonych na administrację i funkcjonariuszy SW w tym przedmiocie, osadzeni powinni być pouczani i informowani o swoich prawach i obowiązkach w zakresie przewidzianym w przepisach prawnych. Zgodnie z art. 79b §1 k.k.w. osadzonego umieszcza się w celi przejściowej, aby m. in. zapoznał się z podstawowymi aktami prawnymi dotyczącymi kary pozbawienia wolności. W praktyce, przy tak sformułowanym przepisie, oznacza to także możliwość udostępnienia osadzonemu do zapoznania się treści w/wym. aktów prawnych w formie pisemnej. Inna sprawa, ile osadzony przeznaczy na to czasu i chęci, aby zapoznać się z tymi regulacjami oraz, czy i w jakim zakresie może uzyskać dodatkowe informacje od funkcjonariuszy i administracji jednostki penitencjarnej w razie powziętych w tym zakresie wątpliwości.

Podobna sytuacja dotyczy kolejnych przytoczonych przepisów z art. 101 k.k.w. i 210 k.k.w., z których wynika, że skazanego (tymczasowo aresztowanego) po osadzeniu w zakładzie karnym (areszcie śledczym) należy bezzwłocznie poinformować o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach. Ponadto należy umożliwić zapoznanie się z przepisami k.k.w. i regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności (tymczasowego aresztowania). Umożliwienie zapoznania się z przepisami w/wym. aktów prawnych oznacza tak, jak wskazano poprzednio, w praktyce także możliwość udostępnienia ich osadzonemu w formie pisemnej.

„Informator dla cudzoziemców tymczasowo aresztowanych, skazanych oraz ukaranych”, który jest powszechnie dostępny na stronie internetowej Służby Więziennej, jest udostępniany zarówno cudzoziemcom, jak i innym osobom nowo przyjmowanym do jednostek penitencjarnych. Zgodnie z decyzją Dyrektora Generalnego SW z dnia 31 marca 2014 r. nr pisma BP-073-88/14/262, wszystkie cele przejściowe w jednostkach penitencjarnych mają być wyposażone w/wym. informator w polskiej wersji językowej.

Informator ten został w bieżącym roku zaktualizowany i uzupełniony. Stanowi on kompendium podstawowej wiedzy dla osadzonych o przysługujących prawach, uprawnieniach i obowiązkach. Dodatkowo jest napisany w przystępnym języku.

Tym samym przytoczone w piśmie z dnia 14 maja 2014 r. Reguły, już obecnie w praktyce znajdują rozwiązanie w jednostkach penitencjarnych. Należy dodać, że szereg informacji o prawach i obowiązkach osadzonego w jednostce penitencjarnej, w której przebywa, zawartych jest także w porządku wewnętrznym, który powinien znajdować się w każdej celi (§15 regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (tymczasowego aresztowania). Analiza treści §14 w/wym. regulaminów wskazuje, że zakres problematyki, której dotyczy porządek wewnętrzny, w istocie w dużej części powieliła informacje przekazywane w czasie rozmowy informacyjnej (§9 w/w. regulaminów).

W nowo opracowywanej wersji *zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych* wprowadzono obowiązek wyposażania cel przejściowych w w/wym. informator. W przedmiotowym projekcie usankcjonowano także udostępnianie osadzonym innych aktów prawnych oraz orzecznictwa sądów polskich i trybunałów międzynarodowych, z elektronicznego systemu informacji prawnej, z którego korzysta jednostka penitencjarna. Od kwietnia 2014 r. we wszystkich jednostkach penitencjarnych zostały zainstalowane wydzielone komputery z przeznaczeniem dla osadzonych z dostępem do strony BIP SW, MS i RPO. Standardem jest także wyposażanie cel przejściowych w regulaminy porządkowo organizacyjne.

Tym samym fakt, przekazywania w czasie rozmowy informacyjnej i wstępnej pouczenia w formie ustnej nie oznacza, że w chwili obecnej nie udostępnia się ich nowo przyjmowanym osadzonym w formie pisemnej. Dodatkowo osadzony

zawsze może zwrócić się o dodatkowe informacje do funkcjonariusza lub pracownika kadry więziennej, co zresztą zostało wyeksponowane w/wym. informatorze.

Niezależnie od powyższego należy wspomnieć, że zgodnie z art. 67 k.k.w. sposób komunikowania się z osadzonym zawsze powinien uwzględniać jego poziom intelektualny. Osoby nowo przyjęte do jednostki penitencjarnej są obejmowane opieką wychowawczą w celu zapewnienia realizacji ich praw i obowiązków oraz ochroną w celu zapewnienia im bezpieczeństwa osobistego i w miarę potrzeby, psychologiczną. Każdy osadzony ma zapewniony praktycznie stałe kontakty z wychowawcą, a w dni świąteczne i wolne od pracy z wychowawcą dyżurnym, do którego może zwrócić się z pytaniami i wątpliwościami dotyczącymi swoich praw i uprawnień.

Na stanowiskach wychowawców działu penitencjarnego są zatrudniane osoby po wyższych studiach humanistycznych, co jest przydatne w resocjalizacji i z racji posiadanego wykształcenia dysponują profesjonalną wiedzą w kontaktach międzyludzkich, w tym metodach prowadzenia rozmowy w sposób zrozumiały dla rozmówcy. Osadzony może więc uzyskać na bieżąco informacje w zrozumiałej dla siebie formie.

Natomiast w przypadku, gdy osadzony uzna, że w tym zakresie jego prawa zostały w jakikolwiek sposób naruszone, może złożyć skargę do dyrektora jednostki lub organu nad nim nadrzędnego albo do sędziego penitencjarnego, a także do Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z zapisów w/wym. Regul w tej materii wydaje się wynikać, że dla realizacji gwarancji z w/wym. Regul w tym przedmiocie wystarczające jest udostępnienie do zapoznania się pisemnej wersji przekazywanych informacji. Tym samym stałe udostępnienie ich w formie pisemnej w celi przejściowej (Informatora i porządku wewnętrznego) oraz w celi mieszkalnej (porządku wewnętrznego) w zasadzie spełnia wymogi w/wym. aktów.

Oдноśnie zasygnalizowanych problemów w tej kwestii, nie sposób stwierdzić, czy i jakim zakresie one wystąpiły. Brak z w/wym. piśmie informacji, czy i w jakim zakresie odebrane od osadzonych sygnały w tym przedmiocie były weryfikowane np. u Służby Więziennej czy sędziów penitencjarnych. Chociażby poprzez ustalenie czy osadzeni w tej kwestii składali uprzednio skargi, ewentualnie zgłaszali uwagi, a jeśli nie to z jakich przyczyn nie skorzystali z takich uprawnień, przynajmniej ci, którzy podnosili ten problem wobec przedstawicieli KMP. Z informacji od Służby Więziennej wynika, że nie były zgłaszane przez osadzonych problemy z uzyskaniem we właściwy sposób podstawowych pouczeń i informacji w zakresie przysługujących im praw oraz ciężących na nich obowiązków.

Mając jednak na uwadze zawarte w Pani piśmie spostrzeżenia i uwagi, dotyczące możliwości powracania w czasie pobytu w izolacji przez osadzonych, do treści informacji i pouczeń, wydaje się zasadne, aby takie pisemne informacje były dostępne także w celach mieszkalnych /nie tylko przejściowych/, obok porządku wewnętrznego.

Z tych względów zwrócę się do Dyrektora Generalnego SW o podjęcie działań zmierzających do wyposażenia cel mieszkalnych w w/wym. Informator.

Grzegorz Maciejewski

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Jerzy Kozdroń
SEKRETARZ STANU